

El llibre: un invent insuperable

Elogi de la lectura i la biblioteca de qualitat

ESCOLA SANT JOSEP - EL PI

Jaume Centelles

Una vegada, Bill Gates va dir: Els que no tinguin ordinador a casa poden anar a la biblioteca, ¿Quin és el problema? La frase semblava indicar que la concepció de la biblioteca com l'hem viscut fins ara no desapareixerà i encara que la recerca d'informació se sol fer a través d'internet, el servei que ofereix la biblioteca tradicional continua sent necessari. Que cada any s'editin més llibres infantils i juvenils, per exemple, és un indicador d'això i ens demostra que el llibre com a objecte atractiu segueix sense tenir rival, ara per ara.

Un altre autor, el novel·lista francès André Maurois va escriure «La lectura és una bona manera de comprendre la vida i de viure-la

millor». Volia dir que llegint ens familiaritzem amb les emocions, els sentiments i les passions universals i podem comprendre el significat de coses meravelloses com la solidaritat, la llibertat o l'amor i també, és clar, d'altres que no ho són tant, com l'enveja, l'odi o l'ambició. El poder de la lectura és aquest, precisament, la capacitat d'obrir portes o finestres al coneixement del món que ens envolta, la possibilitat de saber perquè ens embarga determinada emoció i la força d'entendre la nostra valentia per fer front a la vida.

Sabem que la lectura de textos literaris estableix relacions entre el que diu l'autor i la nostra experiència personal. També ens permet apreciar diferents comportaments i valorar conductes. Dins la litera-

tura infantil i juvenil hi ha tots els arquetips possibles. Trobar-los i analitzar-los ens pot ajudar a entendre actituds com la del pare d'en Danny el campió del món i a conèixer, de la mà d'en Pinotxo, com són les persones. La lectura, tanmateix, ens ajuda a descobrir nous mons entrant al cau del conill blanc acompanyant l'Àlicia de Lewis Carroll, a prevenir-nos de la maldat dels Malfoy de J. K. Rowling, a saber de l'existència de persones invisibles com La noia dels Il·lumins d'Andersen, a estimar la natura amb L'home que plantava arbres i a conèixer l'amor d'en Tom Sawyer per la Becky Thatcher.

Però perquè això sigui possible hem d'acompanyar els infants i joves en les seves lectures, amb imaginació i amb intel·ligència,

creant les condicions que afavoreixin una lectura tranquil·la i facilitant l'intercanvi d'opinions i recomanacions.

La tribu educa

Si volem obrir-li les portes a nous universos, cal que el jove lector se senti segur i s'enfronti al llibre de manera confiada, sense por. És responsabilitat dels pares i mares, dels mestres i professors, dirigir els nois envers la lectura personal i aconseguir que siguin lectors autònoms i apassionats. No n'hi ha prou en posar-los en contacte amb els llibres, cal ajudar-los a passar d'una lectura a una altra, explorant gèneres, trobant els autors i els personatges que hi viuen als llibres, a les prestatgeries, allà on hi ha els tresors a compartir.

Si el que volem és que creixin i s'incorporin a la societat adulta convertits en persones que no siguin conformistes, que no acceptin sense pensar les normes que proposa el «sistema», ho podem aconseguir aplicant una multi-estratègia de lectura —a casa, a l'escola, a l'institut— que els ajudi a comprendre, en un aprenentatge recíproc, cooperatiu, on es puguin fer preguntes i inferir les respostes. Cal la implicació de tothom, de tota la «tribu», i apostar per una cultura humanista que ens faci retrobar-nos amb els valors que ens fan millors persones. I quan diem «la tribu», estem incloent no només als familiars i educadors, estem pensant en els responsables polítics, en els grups de teatre, en els espais, i sobretot, sobretot, en les biblioteques, en les biblioteques de qualitat com a dret irrenunciable.

Quatre llibres de prosa i sis de poesia

«Quatre llibres de prosa i sis de poesia són suficients per a tota una vida», deia Blas de Otero. Si estan localitzables i a l'abast de l'infant,

ESCOLA GRAS I SOLER

afegim, d'un infant que entri a la biblioteca amb els ulls ben oberts i el cor bategant d'emoció pel que trobarà, d'un infant que noti que està en un lloc acollidor, estimulant, dinàmic, agradable, on pot accedir al saber, on pot desenvolupar el gust per la lectura.

Quatre llibres de prosa —o quatre mil— que poden ser acariciats per desenes de mans, en silenci, sense presses, amb la curiositat amb que hauríem d'anar per la vida, amb l'«esperit Colombo», aquell personatge entranyable, aquell detectiu que usava com a única arma un llapis i una llibreta on anotava tots els detalls, totes les preguntes i observacions, amb tenacitat, amb curiositat, fins a trobar finalment la solució a l'enigma. Pas a pas, generant hàbits de lectura, potenciant l'aprenentatge per a un mateix, sempre, perquè el temps d'aprendre no es limita a un període concret de la vida.

La biblioteca —escolar, municipal, personal— és un bon lloc per propiciar aquesta trobada perquè ens ofereix un espai ideal que ens permet aquest vis a vis personal,

silenciós i particular. És un espai en el qual descobriren noves i diferents maneres d'expressar-se, de comunicar-se, on tindran la possibilitat d'aprendre de tots els autors que ens ensenyen a mirar amb uns altres ulls.

En els llibres, els infants trobaran aspectes meravellosos de la quotidianitat, podran viatjar al capdamunt d'una muntanya, als fons abissals o l'espai sideral, buscaran paraules desconegudes en els diccionaris, llegiran històries que els portaran pels silencis d'uns versos secrets, es sorprendran amb il·lustracions màgiques i trobaran noves formes de pensar allunyades del conservadorisme anacrònic.

Del que es tracta, en definitiva, és de conrear totes les capacitats, totes les ments, si volem que siguin persones capaces, creatives, ètiques i respectuoses, perquè la lectura ens ajuda a ordenar el pensament, ens fa més lliures i ens permet viure millor.

El llibre, tal com va dir Umberto Eco, és un invent insuperable, com la cullera, el martell i les tisores. ♀♂